

נפק דק ואשכח – יצא ודקדק בברייתא ומצא בה ראייה לדברי רב
 נחמן, דתניא בברייתא, מכל ולא הוה חוקק אסור למעשר ומותר לחולין,
 ומפורש שלהטהר לחולין אין צריך כוונה.
 הגמרא מביאה דין נוסף בענין כוונה בטבילה: אמר רבי אלעזר,
 מכל והתכוין להטהר, אך לא התכוין להטהר לדבר מסוים, ועלה
 מן המים ועודנו לח, מהוויק עצמו – מכיון שתעלה טבילתו לכל מה
 שיצאה, שכיון שעודנו לח נחשב שעדיין עסוק בטבילה.
 מקשה הגמרא: מיתיבי, הטובל במקוה ועודו רגלו אחת במים,
 והוחקק – התכוין להטהר לדבר קל, כיון שרגלו עדיין במים מהוויק
 עצמו – יכול לכיון להטהר לדבר חמור, שנחשב כאילו עדיין הוא
 מחובר למים, אך אם כבר עלה לגמרי מן המים שוב אינו מהוויק
 לדבר חמור. מדייקת הגמרא: מאי לאו – האם אין כוונת הברייתא
 שאינו מהוויק קל, והיינו אף אם כשהיה בתוך המים לא התכוין
 להחזיק עצמו לכלום, וקשה לרבי אלעזר שאמר שיכול להחזיק
 עצמו למה שירצה. מתרצת הגמרא: לא, כוונת הברייתא היא
 שכבר החזיק עצמו לדבר מסוים, ולכן רק אם עודו במים, אף על
 פי שהוחקק לדבר מסוים מהוויק עצמו גם לדבר חמור יותר, אך אם
 עלה מן המים לגמרי, רק אם לא הוחקק לכלום מהוויק עצמו לכל
 מה שירצה, ואם הוחקק לדבר מסוים שוב אינו מהוויק עצמו לדבר
 חמור יותר.
 הגמרא מבארת בדברי הברייתא: מאן תנא של הברייתא הסובר
 שכל זמן שעודו רגלו אחת במים נחשב שלא נגמרה הטבילה,
 אמר רבי פדת, רבי יהודה היא, דתני במשנה (מקואות פ"ז מ"ו), מקוה
 שנמדד ויש בו ארבעים סאה מים מכוננות – מדויקות – כשיעור
 מקוה, וירדו שנים וטבלו זה אחר זה, הראשון שטבל במקוה כשר
 מהור, והשני טמא, שכשיצא הראשון נשארו מים על גופו ונחסר
 המקוה משיעורו. אמר רבי יהודה, אם היו רגליו של ראשון נוגעות
 במים בשעת טבילת השני, נחשב שעדיין לא יצא הראשון
 מהמקוה ואף השני מהור, שהמים שעל גוף הראשון נחשבים
 כנמצאים במקוה ואין שיעורו חסר. וכך גם סבר התנא בברייתא.
 הגמרא מבארת את המחלוקת: אמר רב נחמן אמר רב אבהו,
 מחלוקת תנא קמא ורבי יהודה דווקא במעלות דרפנן – שהשני טבל
 משום מעלה שתיקנו חכמים, ולכן היקל רבי יהודה לומר גוד
 אחית' – משוך והורד את המים שעל גוף הראשון, שכאילו המים
 נמצאים בתוך המקוה ולא חסר משיעורו, אבל בטבילה מפורמא
 דאורייתא למטהרה, דברי הכל (אף) השני טמא, שאף רבי יהודה לא
 סמך על חיבור זה. והיינו דרבי פדת – ודברי רב נחמן הם כדעת
 רבי פדת שסובר שהברייתא שאמרה שאם רגלו אחת במים יכול
 להחזיק עצמו לדבר חמור, היא רק כשיטת רבי יהודה, ומוכח
 שאף במעלות דרבנן כגון להחזיק את עצמו על ידי הטבילה לדבר
 חמור, נחלקו חכמים על רבי יהודה וסברו שאין אומרים גוד אחית.
 לשון אחר בדברי רב נחמן בביאור המחלוקת: איבא דאמרי, אמר
 רב נחמן אמר רב אבהו, מחלוקת כשרוצה להעלות עצמו
 בטבילתו מפורמא דאורייתא למטהרה, ועל זה אמר תנא קמא
 שנחשב שגמר טבילתו והמים שעל גופו אינם כנמצאים במקוה,
 אבל במעלות דרבנן, דברי הכל אף השני מהור, שגם תנא קמא
 מודה שאומרים גוד אחית. ופליגא דרבי פדת – ודברים אלו אינם
 כרבי פדת שהעמיד את דין הברייתא שאם רגליו בתוך המים הרי
 זה חיבור למקוה לטהרה במעלות דרבנן רק כדעת רבי יהודה,
 ובדברים אלו מבואר שאף תנא קמא מודה לזה.
 הגמרא מביאה ספק בדעת רבי יהודה: אמר עולא, בעי מיניה
 – שאלתיו מרבי יוחנן, לרבי יהודה שהמים שעל גופו של ראשון
 נחשבים למחוברים למקוה אם עדיין רגלו במים, מהו להטביל
 מהוויק וצנינויות – מולגות קטנים מאד לטוויית זהב במים
 שבראשו של ראשון זה, האם רק גוד אחית – משוך והורד את ליה
 לרבי יהודה לענין חיבור המים למקוה, כיון שסוף המים שעליו
 לירד למטה, אך גוד אסיק – משוך והעלה להעלות את מי המקוה
 לראשו של ראשון ויהיה ניתן להטביל בראשו, לית ליה, או דלמא
 גוד אסיק נמי אית ליה, וניתן להטביל מחטים וצינוריות במים
 שבראש הראשון. ואמר ליה, תניתוה – למדנו זאת מברייתא,

כאן – הברייתא הפוסלת בלא כוונה היינו לאכילת מעשר.
 מוכיחה הגמרא חילוק זה: ומנא תימרא לחולין לא בעו כוונה –
 ומהיכן תלמד שלהטהר לאכילת חולין אין צריך כוונה, ממה דתני
 במשנה (מקואות פ"ה מ"ו), גל שנתלש מן הים ובו ארבעים סאה מים
 כשיעור מקוה, ונפל על האדם הטמא ועל תכלים הטמאים, מהורין
 – נטהרים. קתני במשנה אדם דומיא דכלים – אדם וכלים יחד בלא
 חילוק, לומר שדין אדם דומה לדין כלים, מה כלים נטהרו אף דלא
 מכונני לטהרה שהרי אין בהם דעת, אף אדם נטהר אף דלא מכונני
 לטהרה, ומוכח שלחולין אין צריך כוונה להטהר.
 דוחה הגמרא: ומנא שמדובר שהאדם לא התכוין להטהר, דלמא
 מדובר ביושב ומצפה אימתי יתלש הגל ויטהרו עקבוקו, ורק מכיון
 שהתכוין שהגל יטהרו לכן נטהר. וכוונת המשנה היא להיפך,
 שכלים הם דומיא דאדם, מה אדם דבר כוונה – שביכולתו לכיון,
 ואינו נטהר עד שיכוין, אף כלים דמכונני להו – שהניחם שם בכוונה
 לטהרם בגל, ואם לא התכוין לטהרם אינם נטהרים. הגמרא דנה
 בפירוש זה: וכי תימא שאם תפרש ביושב ומצפה שיטהר אותו גל
 שיתלש, קשה מאי לתימרא – מה החידוש בכך, הרי מתכוין
 להטהר. יש לומר שאלמלא חידוש זה סלקא דעתך אמינא – היה
 עולה בדעתך לומר, שיש ליגזור שגל שנתלש לא יטהר דלמא אתי
 לטיביל בחדרית של גשמים – שמא יבוא לטבול גם בנחל מי
 גשמים היורד מן ההר הפסול לטבילה, אי נמי – או גם יש לפרש
 שהיינו חושבים שנגזור טבילה בראשין – בראש הגל כשמגיע
 לארץ, אמו ביפין – שמא יטבול באמצע הגל שעומד באויר כמין
 כיפה שהטבילה בו פסולה כדלהלן, לכן קא משמע לן המשנה דלא
 גורין, וראש הגל שמגיע לארץ מטהר. מבארת הגמרא טעם
 הפסול האמור: ומנא תימרא – מהיכן תלמד דלא מטבילין בכיפין,
 ממה דתניא בברייתא, מטבילין בראשין ואין מטבילין בכיפין, לפי
 שאין מטבילין באויר אלא במקוה הנמצא בקרקע, שהרי לא אמרה
 תורה שמקוה הנמצא באויר מטהר, אלא אמרה (ויקרא יא לו) 'אף
 מעין ובור מקוה מים', וכיון שאין דרכם להיות באויר לכן אינם
 מטהרים באויר.
 הגמרא רוצה להביא מקור אחר לדין שחולין אין צריכים כוונה:
 אלא המקור הוא מהא דתני (מכשירין פ"ד מ"ו), פירות שלא הוכשרו
 לקבל טומאה, שנפלו לתוך אמת המים – חריץ בקרקע סביבות
 השרה מלא מים להשקות כל השרה, ופשט מי שידיו טמאות את
 ידיו לתוך אמת המים ונטלו, ידיו פהורות, כיון שנטבלו באמת
 המים, ופירות אינן בכלל הפסוק (ויקרא יא לח) 'כי יתן ולא הוכשרו
 לקבלת טומאה, כיון שלא רצה בביאת המים על הפירות. ואם
 בשיביל שידו ידיו פשטן לאמת המים ונטל את הפירות, ידיו
 פהורות ופהורות תרי הן כפי יותן' והוכשרו מעכשיו לקבל
 טומאה, כיון שעתה טוב לו שהפירות היו במים, שעל ידי שהכניס
 ידיו ליטול הפירות הודחו גם ידיו. ומוכח שהטובל ידיו לחולין,
 נטהרו אף שלא התכוין לטבולן אלא להעלות פירות.
 הגמרא מביאה קושיא על דין זה: איתיביה רבה לרב נחמן שאמר
 שנטילה וטבילה לחולין אינן צריכות כוונה, ששינוי במשנתנו,
 הנוכל לחולין, והוחקק לחולין – התכוין להטהר לחולין, אסור
 למעשר. ומדויק, שדווקא אם הוחקק אין – אכן מותר בחולין, אך
 אם לא הוחקק לא, ומבואר שאף לחולין צריך כוונה להטהר. תירץ
 רב נחמן: אין כוונה המשנה לחדש שלחולין צריך כוונה, אלא הכי
 קאמר, אף על פי שהוחקק לחולין, מכל מקום אסור למעשר, אך
 לחולין מותר אף בלא כוונה.
 עוד הקשה לו מהמשך המשנה: איתיביה, שינוי במשנתנו, מכל ולא
 הוחקק – לא התכוין להטהר כלל אלא לשם רחיצה, כאילו לא
 מכל, מאי לאו – האם אין הכוונה לומר שנחשב כאילו לא מכל
 כלל, והוא טמא בבתחילה ואסור אף בחולין, ומוכח שאף לחולין
 צריך כוונה להטהר. תירץ רב נחמן: לא, אלא כוונת המשנה היא
 כאילו לא מכל למעשר, אבל מכל לחולין – טבילתו בלא כוונה
 מטהרתו לחולין.
 הגמרא מביאה ראייה ברורה לרב נחמן: הוא – רבה סבר שרב נחמן
 דחי קא פדיה ליה – רק דוחה אותו בתירוצים אלו, אך לאחר מכן

- 1 ועל-דרך-זה מוכן גם בנוגע לענינו, כמבואר הענין בכמה מקומות בארוכה, ואין כאן המקום לבארו.
- 2 נב. ובנוגע לפועל - מסקנת הדברים:
- 3 אף-על-פי שהענינים שאסתר עושה הם באופן ש"את מאמר מרדכי אסתר עושה", מכל-מקום נקראים
- 4 הם על שם אסתר, כיון שאין המצוה נקראת "אלא על שם הגומרה"²⁸³, במעשה בפועל, ש"הוא
- 5 העיקר"²⁸⁴.
- 6 וטעם הדבר - כיון שדוקא בגמר הענין במעשה בפועל נשלמת הכוונה העליונה. - הן אמת שהכשר
- 7 מצוה חשיב מצוה²⁸⁵, ותחלת המצוה חשובה כודאי למצוה, ואמצע המצוה - עוד יותר; אבל, שלימות
- 8 הכוונה היא דוקא כאשר ישנו ה"מכה בפטיש", כפי שמצינו בנוגע לעשיית המשכן²⁸⁶, שעל-ידי ההכאה
- 9 בפטיש נשלם המשכן ועמד על עמדו, ומזה מוכן גם בנוגע ל"מכה בפטיש" בעולם, שעל-ידי-זה עושים
- 10 ממנו משכן ודירה לו יתברך.
- 11 והסדר בזה הוא, שאף-על-פי שכאשר מסתכלים בהשקפה ראשונה רואים רק "הסתר אסתר פני",
- 12 ענין של "אסתר" - צריך לידע ש"מגילת אסתר" היא מכ"ד ספרי קודש, ואדרבה: אפילו כאשר כל ספרי
- 13 הנביאים יהיו "כשרגא בטיהרא"²⁸⁷, כיון ש"אשפוך רוחי על כל בשר", הנה מגילת אסתר לא תיבטל,
- 14 ו"ימי הפורים האלו... זכרם לא יסוף מזרעם"²³, בכל החשיבות והתוקף ("שטורעם").
- 15 וההתחלה בזה - על-ידי פעולת הנשים הצדקניות שבאותו הדור, שהיא אמנם באופן ש"את מאמר
- 16 מרדכי אסתר עושה", כהוראת השולחן-ערוך שנמסרת על-ידי רבנים ומורי-דרך רוחניים, אבל המעשה
- 17 בפועל נשלם על ידן דוקא,
- 18 ועד שתמורת זה שמחצר בית המלך יכולה לבוא גזירה רחמנא-ליצלן על תינוקות של בית רבן, כדברי
- 19 המן: "אין אני שולח ידי תחלה אלא באלו התינוקות" שמרדכי "שאל לאחד מהם פסוק לי פסוקיך"²⁸⁸
- 20 - הנה "ונהפוך הוא", שתינוקות של בית רבן אלו מבטלים כל הגזירות, כפי שאמרו "אל תירא גוי"²⁸⁹
- 21 עד "ואני אסבול ואמלט"²⁹⁰, ומעמידים "דור ישרים יבורך"²⁹¹,
- 22 ובאופן כזה עומדים בנסיונות הקשים שבדרא דעקבתא דמשיחא, ומביאים את הגאולה האמיתית
- 23 והשלימה על-ידי משיח צדקנו, בקרוב בימינו ממש.

המשך השיחה נדפס בדבר מלכות לפרשת ויקרא

מארו"ל כל המועדים בטלים כו' דפורים תשט"ז (תורת מנחם - התועדויות חט"ז ע' 118). וש"נ. וראה גם לעיל סל"ב.

288 אסתר"ר פ"ז, יז (קרוב לסופו).

289 משלי ג, כה.

290 ישע"י מו, ד.

291 תהלים קיב, ב.

283 פרש"י עקב ה, א (מתנחומא שם ו. ועוד. וראה סוטה יג, ב).

284 אבות פ"א מ"ז.

285 לדעת ר"א - שבת קלא, א.

286 ראה שו"ע אדה"ז או"ח שש"ב ס"ה. וש"נ.

287 לשון חז"ל - חולין ס, ב. וש"נ. וראה רד"ה להבין

המשך ביאור למס' חגיגה ליום שני עמ' א

- 1 ששנינו, אם יש שְׁלֹשׁ גְּמִיזוֹת (גומות) מלאות מים בַּנְּחָל -
- 2 בשיפולי ההר מקום מדרון, והגומות הן הַעֲלִיּוֹנָה, הַתְּתִיּוֹנָה
- 3 וְהָאֲמִצְעִית, הַעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּתִיּוֹנָה הן שֵׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה מים בכל
- 4 אחת, וְהָאֲמִצְעִית שֵׁל אַרְבָּעִים סָאָה מים, וְחַדְלִית (נחל) שֵׁל מֵי
- 5 גְּשָׁמִים עוֹבְרֵת בִּיְנֵיהֶן וּמַחְבֵּרֵתָן, רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר, מֵאִיר תִּיהֵ אֲמָרָה,
- 6 מְמַבֵּיל בְּעֲלִיּוֹנָה הַמְּחַבֵּרֵת לְאֲמִצְעִית שֵׁשׁ בָּה אַרְבָּעִים סָאָה, וְאֵף
- 7 היא נחשבת כמקוה כשירה. ומבואר שסבר רבי מאיר שאומרים
- 8 'גוד אסיק' להחשיב המים שבעליונה כמחוברים לאמצעיית
- 9 להכשירה. ורבי יהודה לא חלק עליו ומשמע שמודה לו. וממילא
- 10 מוכח לשיטתו שניתן להטביל מחטים וצינוריות בראש מי שרגלו
- 11 עדיין במים.
- 12 הקשה עולא לרבי יוחנן: וְהִתְנַיָא בברייתא אחרת, רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר,

חגיגה דף יט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קפט

19 שוה. ואם כן נמצא שהרישא נשנית כרפנן וסיפא כרפי מאיר.
20 מתרצת הגמרא: אין – אכן כן, הרישא נשנית כרפנן וסיפא כרפי
21 מאיר.
22 מביאה הגמרא תירוץ אחר: רב אהא בר אדא מתני לה [גורס]
23 פסיפא של המשנה קמש מעלות, פרושים, ולמעלה מהם אוכלי
24 מעשר, אוכלי תרומה, אוכלי קודש וחטאת. והיינו שהוסיף מעלה
25 על הארבע השנויות במשנתנו, ולדבריו גם בסיפא של המשנה
26 נאמר שיש מעלה למעשר יותר מחולין, ולפי זה מוכן לה בוקלה –
27 מעמיד את כל המשנה כרפנן שחילקו בין חולין למעשר.
28 הגמרא מביאה הוכחת דין ממשנתנו: אמר רב מרי, שמע מינה,
29 שחולין שפנעשו על טהרת הקודש, כלומר, אדם הרגיל באכילת
30 קדשים ומקבל על עצמו לאכול חוליו בטהרת הקודש, כדי שיהיו
31 בני ביתו זהירים ובקיאים בטהרת הקודש, כקודש דמו – דינם
32 כקודש, וצריך להבדל מכל הטומאות הפוסלות קדשים אף
33 מדרבנן, ולכן אין בגדי אוכלי חולין על טהרת הקודש מדרס
34 לאוכלי קודש, שהרי הם נשמרים מטומאה כמותם. מבררת
35 הגמרא: מפאי – מהיכן במשנה מוכיח רב מרי את דבריו,

1 מאיר היה אומר, מטביל פעליונה, ואני אומר, מטביל פתחתונה ולא
2 פעליונה, ומפורש שרבי יהודה סבר שאין אומרים 'גוד אסיק' אלא
3 רק 'גוד אחית', ולא כפי שדייקת מהברייתא הקודמת. אמר ליה
4 רבי יוחנן, אי תנאי בברייתא במפורש שרבי יהודה חולק, תנאי,
5 ונסמוך עליה, ואני חוזר בי. ונמצא שנפשט הספק ואף לדעת רבי
6 יהודה אין לטבול מחטין וצינורות בראשו של ראשון.
7 שנינו במשנה: הפובל לחולין והוחוק לחולין כו' אסור במעשר.
8 מבררת הגמרא: מני מתניתין – כדעת מי שנויה משנתנו בדין זה.
9 משיבה הגמרא: כדעת רפנן היא, דשני להו – שלדבריהם שונה
10 הדין בין חולין למעשר, שהרי אמרו לעיל (יה) שהטמא טומאה
11 דרבנן שדינו כשני לטומאה, אסור במעשר ומותר בחולין, ולכן
12 אמרה משנתנו שאם הוחוק לחולין אסור במעשר. אמנם לפי זה
13 מקשה הגמרא: אימא – אמור מי שנה את הסיפא של משנתנו,
14 שפגדי עם הארץ מדרס [טמאים כמדרס הזב] לפרושין – האוכלים
15 חולין בטהרה, ובגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה, ולא שנו שהם
16 מדרס לאוכלי מעשר ונבגדי אוכלי מעשר מדרס לאוכלי תרומה,
17 ומבואר שאין לחלק בין חולין למעשר ודינם שוה, ודאי איתאן –
18 דין זה בא לדעת רבי מאיר דאמר חולין ומעשר כהרדי ניהו – דינם

אגרות קודש

ב"ה, ב' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר זאב יהודא שיי הלוי

שלום וברכה!

... אקוה אשר המברק שלי בקשר עם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבגי"מ
זי"ע נתקבל במועדו, ובטח התועדו במסיבת רעים וע"פ מרז"ל גדולה לגימה שמקרבת כו' ומשרה
שכינה (סנהדרין קג, סוף ע"ב) על כו' הרי להבדיל עאכו"כ כשעשרה מישראל מתקבצים, שבלאה"כ
בקבוצם לחוד שכינתא שריא אם אפילו אינם עושים מאומה (אגה"ק סי' כ"ג. ועיין ג"כ קרבן העדה
בירושלמי ערובין פ"א הלכה [יו"ד]), ובפרט כשגם נשמע דברי תורה, הרי מובטחני שהחלטות הטובות
נמשכות בפועל בענינים דמחשבה דיבור ומעשה.

מוסגי"פ הקונטרס שהו"ל בקשר עם ימים הקרובים ליום ההילולא הני"ל, ובו המאמר אשר
חיבה יתירה נודעת לו מכ"ק מו"ח אדמו"ר וכמ"ש במכתבו הנדפס בתחלת הקונטרס.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט.

ב"ה, ז' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל הפ"נ שלו מעש"ק כ"ח שבט, וכשאהי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבגי"מ זי"ע אקראהו וכן הפ"נ שכותב בשם חמיו וחמותו שיחיו.

לפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד פעולותיו הטובות בישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש ובפרט שהוא
ע"ד המובא באגה"ק סי' ז' ובספר השיחות קיץ ת"ש עמוד כ"ב שלכל נשמה יש מצוה פרטית המשמשת
שער דרך בו עולים כל המצות והפעולות טובות שלו וכן נמשכים השפעות מלמעלה למטה. וכיון שזכה
שהמצוה שלו היא באהלה של תורה ובמוסד שנתייסד ומתנהל על שם וברוח של כ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי
בכל בקשה ופ"נ קשור זה עם פעולותיו במוסד זה. והשי"ת יזכהו ויצליח לבשר טוב בכל הני"ל.

בברכת פורים שמח.